

Преседан Косово ипак однео победу

Пише: Тед Гален Карпенгер
субота, 30 август 2008 21:08

Када су Сједињене Државе и њени кључни европски савезници игнорисали протест Русије и признали проглашење независности Косова у фебруару, државни секретар Кондолиза Рајс је раздрагано инсистирала на томе да је ситуација на Косову јединствена и да не представља никакав међународни преседан. Истакнути чланови међународно-политичке заједнице у Европи и Сједињеним Државама подржали су њен став.

Одлука Москве, донета 26. августа, да призна независност грузијских сепаратистичких енклава Јужне Осетије и Абхазије послужиће као доказ у прилог тврдње да је такав став био арогантан и лакомислен. У року од само неколико месеци, косовски преседан је довео до опасних тензија између Русије и Запада.

Тешко је замислити како су Вашингтон и његови НАТО савезници могли још горе да управљају ситуацијом на Косову. Западна политика је била неуспешна још од свог почетка раних деведесетих. Када је Београд покушао да савлада сепаратистичку кампању албанске већине на Косову, НАТО је интервенисао ваздушним нападима како би натерао Србију да контролу над провинцијом уступи међународним окупационим снагама. НАТО је игнорисао оштра и поновљена негодовања Москве и показао је презир према дугогодишњем интересу Русије на Балкану. Клинтонова администрација је такође заобишла Савет безбедности УН (тима и вето Русије) при покретању те војне операције, даље показујући презир према праву Русије као сталном члану Савета и кључној сили у међународном систему.

Лидери Русије су били бесни, али је Москва била исувише слаба да учини било шта осим бескорисних протеста. Коначно, снаге НАТО су Москви понудиле део закаснеле резолуције УН која је признавала територијални интегритет Србије, укључујући и Косово, иако је та покрајина стављена под међународну контролу. Колико је та резолуција вредела постало је очигледно 2007. и почетком 2008. када су Сједињене Државе и главне владе Европске уније инсистирале на независности Косова без пристанка Београда и – поново – без дозволе Савета безбедности УН. Москва је тада упозорила да би таква акција представљала опасан међународни преседан; разне државе као што су Кина, Индија, Индонезија, Шпанија и Грчка су исказале исту забринутост. Руски званичници су посебно истакли Абхазију и Јужну Осетију као места где се преседан Косова може применити.

Русија је сада показала да и други могу играти игру употребе војне силе против друге државе ради одвајања незадовољне етничке енклаве. Ни Сједињене Државе ни НАТО нису у стању да учине нешто по том питању.

Уместо да погорша већ аларманту тензију са Русијом, Вашингтон треба да повуче своју политику према Косову и затражи договор са Москвом. Позиција САД и ЕУ по питању Косова је неодржива, како са становишта промишљене дипломатије, тако и са становишта основне логике. Амерички званичници су себе ставили у незгодан положај тврдећи да је територијални интегритет квазидемократске Грузије светиња, док

Преседан Косово ипак однео победу

Пише: Тед Гален Карпенгер
субота, 30 август 2008 21:08

територијални интегритет у потпуности демократске Србије није. Штавише, упркос очекивањима лидера у Вашингтону и Приштини да ће већина држава брзо признати независност Косова, то је учинило само бедних четрдесетседам држава – а и од њих су већина дугогодишњи савезници Америке. Остатак света и даље брине о ширим последицама преседана Косова и уздржава се од признавања.

Вашингтон би Москви требало да предложи заједничко дипломатско повлачење, у коме би Сједињене Државе требало да пониште признавање независности Косова и да инсистирају на томе да Косовци прихвате предлог Београда о преговараном статусу „проширене аутономије“ која је јако близу де факто независности. Очекивало би се и од Русије да прихвати сличну политику у вези са Абхазијом и Јужном Осетијом.

Ако амерички лидери ово не предложи, суочиће се са непријатном могућношћу даљег демонстрирања неспособности НАТО да учини нешто ефикасно како би преокренуо понашање Русије у Грузији. Погрешни прерачуни Америке су већ нагласили немоћ алијансе; то није лекција коју би званичници хтели да учврсте. Штавише, ако се Вашингтон и Москва не повуку од својих упорних ставова, односи између две земље – већ у лошем стању – би могли да се погоршају до хладног рата. И обрнуто, мало здравог разума и флексибилности у погледу два веома слична сецесионистичка питања, послужило би као катализатор за поправљање овог важног односа.

(Аутор је потпредседник студија одбране и спољне политике на Цато институту, аутор осам књига о међународним пословима, укључујући Паметна сила: Ка мудрој спољној политици за Америку (2008). Такође је и уредник-сарадник у The National Interest)

(26.08.2008. The National Interest)